

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)
Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)
Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)
София 1000, ул. Пиротска 7, ет.5, тел 0879686841
e.mail: office@judgesbg.org
web: <http://www.judgesbg.org>

До Министъра на правосъдието
чрез портала strategy.bg

СТАНОВИЩЕ

от Управителния съвет на
Съюза на съдиите в България,
с адрес: София, ул. „Пиротска“, № 7

относно: Проект на Закон за
изменение и допълнение на
Гражданския процесуален кодекс,
публикуван за обществено
обсъждане на 25.11.2020 г.

Уважаема госпожо Министър,

На 25.11.2020 г. в портала за обществени консултации с адрес: <http://strategy.bg> е публикуван Проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (ГПК), с който се цели създаване на единен регистър на запорите.

Намираме, че идеята за такъв регистър сама по себе си не е нецелесъобразна, защото е възможно чрез единна база данни да се проследяват наложени запори. Намираме обаче няколко притеснения относно принципите на законопроекта:

На първо място е налице несъответствие между мотивите и предложения текст на разпоредбата – в мотивите се сочи, че в единния регистър на запорите ще се вписват само запори върху движими вещи, които подлежат на регистрационен режим. Понастоящем в България такива са моторните превозни средства (и някои други самоходни

машини), корабите (по смисъла на КТК), въздухоплавателните средства и оръжията и други свързани вещи, регулирани от ЗОБВВПУ. В текста на предлагания законопроект на новия чл. 450б ГПК обаче такова ограничение не се предвижда – предвижда се всеки заповор да се регистрира в единния регистър. Доколкото съгласно чл. 450 и 507 ГПК заповор може да се налага върху движими вещи и вземания, от текста на разпоредбата следва, че в новата информационна система ще следва да се регистрира всеки заповор, независимо от обекта му – вземане или движима вещь. При това не е ясно защо щом в закона е предвидена информационна система за отразяване на заповорите върху вземания по банкови сметки (чл. 450а ГПК), е необходимо тези заповори да се отразяват и във втора информационна система.

Предлаганата законодателна уредба не е съгласувана и със съществуващите правила за действащия към момента регистър на особените залози, където също се вписват права на трети лица върху движимите вещи. И доколкото залогът и заповорът имат сходно действие спрямо трети лица и правата на собственост върху вещта, логично е и да бъдат вписвани в един регистър (както това се прави при възбраните и ипотеките върху недвижими вещи, които се вписват в имотния регистър, съответно – в книгите по вписванията преди изграждането на имотния регистър). Поради това намираме за разумно функциите на регистър на заповорите върху вещи да бъдат внедрени в създадения по реда на Закона за особените залози централен регистър на особените залози (ЦРОЗ), за който се предвижда да се води електронно. В същия регистър и сега освен заповори се вписват права на трети лица, които могат да се противопоставят на бъдещи купувачи на вещта – сключване на договори за лизинг и продажба на вноски (чл. 12, ал. 2 ЗОЗ и чл. 26, ал. 1, т. 1, б. „д“ ЗОЗ). поради това намираме, че именно този регистър следва да обедини всички данни за права на трети лица върху движими вещи, а не да се създават два паралелно действащи регистъра, което би объркало гражданите.

И накрая, за разлика от подробната уредба на действието на вписването на особените залози и правата на лица, отстъпили право на собственост срещу задължение за заплащане на парична сума на вноски

(лизингодатели и продавачи по договор за изплащане на цена на вноски), която се съдържа в чл. 7 и 12 ЗОЗ, предлаганият текст на чл. 450б ГПК не предвижда значението на регистрирането на залог в регистъра на залозите. В регистърното право съществуват два типа регистри съобразно действието спрямо третите лица – такива, които се ползват с публично доверие, и такива, за които това не е предвидено изрично, и имат информационно значение.

При регистрите, които се ползват с публично доверие (напр. Търговския регистър според чл. 10 от Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел), добросъвестните трети лица са длъжни да направят проверка в регистъра за всяко вписано обстоятелство, тъй като се смята, че ако то е вписано, то същото действително се е случило (т.нар. позитивна публичност). Обратно, при регистрите, които не се ползват с публично доверие, проверката има за цел само да даде публичност на определени факти – както е например при вписването на повечето видове иски молби в книгите по вписванията съгласно чл. 114, ал. 1, б. „а“, изр. второ от Закона за собствеността (ЗС). По принцип публичното доверие в регистъра се урежда с норма от законов ранг.

В случая публичното доверие в регистъра на запорите има важно значение, тъй като при движимите вещи добросъвестността е от определящо значение при придобиване на право на собственост върху движими вещи – чл. 78 ЗС. Съгласно правната теория и съдебната практика, когато се закупи движима вещ от несобственик, ако купувачът придобие владението и е добросъвестен, се реализира първичният придобивен способ по чл. 78, ал. 1 ЗС, и купувачът придобива вещта в собственост, чиста от всякакви права на трети лица, включително и такива, наложени заповор. Продавачът, който знае, че продава заповорена вещ, губи правото на собственост, и отговаря наказателно съгласно чл. 217, ал. 3 от Наказателния кодекс.

В този случай добросъвестността на купувача ще зависи от това дали той е положил дължимата грижа да се осведоми дали върху вещта, която купува, не е наложен заповор. Законът следва ясно да посочи дали тази дължима грижа включва и проверка в съответните регистри за наложени

върху движимата вещ залози или запори. По отношение на особените залози чл. 7 ЗОЗ дава ясен отговор на въпроса – ако сделката е сключена в кръга на обичайната дейност на търговеца-продавач, то купувачът, който купува вещ, която този търговец обичайно продава, то залогът се погасява и собствеността върху вещта се прехвърля чиста от права на трети лица на купувача.

В предложената уредба на нов регистър на запорите върху всякакви движими вещи не става ясно дали при покупка на движими вещи в подобна ситуация за всеки купувач ще възникне задължение да прави проверка в новия регистър на запорите. Ако това е така, то се оказва, че всеки гражданин, който реши да си закупи тостер или кафеварка, преди това ще трябва да проверява в регистъра на запорите, и разпоредбата на чл. 78, ал. 1 ЗС би се обезсмислила напълно. Това налага и необходимостта, ако се реши да бъде създаден регистър на залозите, то да се определи дали същият ще се ползва с някаква публичност (т.е. дали гражданите ще са длъжни да проверяват в него, за да могат добросъвестно да придобиват движими вещи), спрямо кои лица и за кои вещи (дали както посочват мотивите на законопроекта – само за регистрираните, или за всички) ще се прилага това изискване.

В заключение намираме, че без ясни правила за действието на вписването в регистъра на запорите и това кои лица са задължени да проверяват в него, създаването на такъв публичен регистър би било прибързано и дори опасно. Поради това отправяме предложение или за интегриране на подобен бъдещ регистър в ЦРОЗ, като действието на вписването в този регистър да е същото като на вписването в ЦРОЗ, или за ясно очертаване на действието на регистъра за добросъвестните граждани в разпоредбата, която го урежда.

С уважение,

Управителен съвет на

Съюза на Съдиите в България